

130505 Bönsöndagen Björn Helgesson

Idag vill jag stanna vid bönerns bön: Fader vår. Vad kan den bönen säga till oss? Jag säger inte: vad lär kyrkan om den bönen, eller vad betyder den, utan ”vad kan den säga”. Jag tror nämligen att bibelord och inte minst böner ger oss inre mättnad när de berör oss personligen. Bön är relation och inte ramsa. Sedan må kyrkor genom tiderna ha vilka åsikter de vill om vad som är rätt tolkning. Det hjälper ju inte mig om det inte rör vid mitt hjärta. Tack och lov är vi fria att ta vårt eget hjärta på allvar. Vår tid präglas av att människan är religiöst myndig. Ibland kan jag själv tycka att det är jobbigt att vara myndig, men för de flesta av oss finns det ingen väg tillbaka. All sanning måste processas genom vars och ens livshistoria för att kunna ge ifrån sig sitt innehåll.

Vad kan bönen Fader vår säga till mig eller dig idag? Något kan vi finna genom att titta på orden, men det mesta måste vi söka i vår egen upplevelse och längtan. Ett par saker kan jag upptäcka genom att jämföra bönen som den återges i de olika evangelierna. Jag ser då att de skiljer sig åt. Av det drar jag slutsatsen att de exakta formuleringarna inte är avgörande. Bönen är en exempelbön, ungefär som om Jesus sa: Typ så här kan ni be. Om ni vill. Kristna har helt i onödan bråkat om rätt formulering och rätt översättning. Jag menar att det inte är så noga. Bönen är ett exempel, inte en formel. Gud bevara oss för renlärighet. Min andra upptäckt gäller avslutningen, ni vet det här ”ty riket är ditt, och makten och härligheten, i evighet. Amen”. Just den biten finns inte med i de äldsta handskrifterna. Det är ett senare tillägg. Som ni hörde i bibelläsningen så fanns det stycket inte med där. Jag tänker att det är en inbjudan också till mig att fylla på bönen med det jag vill säga till Gud. Bönen är öppen.

Vi läser – eller ber – bönen Fader vår i nästan alla gudstjänster. För en del är det jätteviktigt men för andra känns den lite tjatig. En ramsa att klara av. Upprepade ord kan man ju tröttna på, eller också blir det tvärtom och orden laddas med innebörd varje gång. Det som var en ramsa kan förvandlas till relation, till hjärtats bön. För mig är det olika vid olika tillfällen. Jag vet att flera med mig ofta upplever att vårt tro ofta bäddas in i för många ord i taget i gudstjänsten, man blir liksom övermätt, känslan och tanken hinner inte med. Ofta skulle det räcka med en mening som man stannade vid.

Nu till själva bönen. Vad säger den mig?

Vår Fader. Namnet fader signalerar för mig närhet och trygghet. Det kunde lika gärna stå vår moder eller vår vän. När jag ber vill jag vända mig till någon som känner mig och älskar mig. Ordet fader signalerar det till mig. Jag nbjuds till förtrolighet. Ibland säger man att en pappa och en mamma kompletterar varandra vid uppfostran av barnet. Ett lite gammalmodigt sätt att beskriva det är att mamman står för trygghet och reservationslös kärlek medan fadern står för äventyr, lek och ansvarstagande. Allt detta rymms i min gudsbild. Gud omsluter mig med kärlek men vill också locka mig att bli myndig. Ingen bild av Gud får därför stå ensam. Gud som fader är helt blockerande för den som har dåliga fadersupplevelser. Gud har 99 namn säger muslimerna och det är insiktsfullt. Det enda låser, mångfalden öppnar. Det fastlåsta kan ge illusionen att vi vet hur Gud är. Återvänd gärna till namnet fader och fundera vad det betyder för dig. Hur ser din bild av Gud ut? Vad har format den? Vad längtar du efter när du tänker på Gud?

Det är vår fader. Inte bara min. Den Gud jag vänder mig till är min och din och många andras. Jag tillhör en gemenskap av erfarenheter. En färgpalett av fadersupplevelser. Men också en gemenskap att växa in i. Vi kallar det kyrka. Man skulle också kunna säga mänsklighetens gemenskap eller allt levandes gemenskap. Också myran sjunger Faderns lov. Jag äger inte ensam förståelsen av livet. Jag är inte i centrum. Den platsen tillhör vår fader. Underförstått finns det i ordet ”vår” både nyfikenhet och trygghet. Jag får vara en del av något som är större än vad jag själv är. Hur känns det för dig att tillhöra kyrkans gemenskap, mänsklighetens? Glädje eller frustration? Eller kanske båda delarna? Själv kan jag inte se mig mätt på bilden av vår blå planet. Den är vår och vi tillhör den.

Fader vår som är i himmelen. Inte här utan i himmelen. Gud som jag nyss upplevde så nära är också långt bort. Annorlunda. Bortom min kontroll. Kan det också vara så att Gud genom avståndet inte kan hjälpa mig? Ibland känns det så för många av oss. Det är en äkta upplevelse som inte ska förnekas. Pendangen Fader – himmel, nära – obegriplig svarar mot människors erfarenhet. Men var finns himlen egentligen? Kan den också vara nära? Anders Frostenson skriver i psalm 25 om sin Gud: ”Barnet, blomman, vinden, hand som smeker kinden, lika nära finns du fast vi dig ej ser”. Vad betyder det för dig att Gud är i himlen?

Så kommer tre böner som inleds med ”Låt”. Låt ditt namn bli helgat, låt ditt rike komma, låt din vilja ske. Orden är för mig ett rop på hjälp. Jag erkänner mitt beroende. Kom Gud och överbrygga avståndet och gör något åt allt vi inte lyckas ändra. Låt det ske. Ett rop på hjälp men också Tillit. Jag kan inte ropa så här till någon som är maktlös. I de här orden lyfter jag fram min klivna vilja: Jag vill, men jag förmår inte. Jag vill helga ditt namn, men mycket av mig vill inte. Därför ber jag till dig Gud att läka min vilja, att samverka med min vilja. Ibland kan jag önska att jag t o m slapp ha så mycket fri vilja. Tänk att få vara en katt i solen istället! I mitt liv med Gud är det som om viljans frihet knuffas fram och tillbaka mellan oss. Gud ger och jag lämnar åter. Hur tänker du kring din frihet? Bejakar du den eller förnekar du den?

Ja, så här långt räckte tiden. Predikan slutar här men bönen har bara börjat. Resten av min uttolkning finner den nyfikne i hemsidans predikobibliotek eller i pappersformat i församlingshemmets bibliotek.

Ty riket är ditt, och makten och härligheten, i evighet. Amen.

Forts.

Ge oss idag det bröd vi behöver. Ännu en bön som lämnar över herradömet till Gud. Jag måste fortfarande gå till jobbet och ta ansvar, men jag lockar mig själv att släppa taget om kontrollen. Jag kliver ner från tillvarons tron. Bönen stavas för mig ”överlåtelse” - det vill jag öva mig i. Det är trons svåraste uppgift. Den dag jag är överlåten är jag bekymmersfri samtidigt som jag tar ansvar för mitt liv. Är det möjligt? Är det en paradox? Vad går du och oroar dig för? Vill du prova att lämna över oron, att i dit inre varje dag när tyngden känns på axlarna be: Bär mig, Jesus.

Brödet är en vacker metafor. Något för magen. Livets nödtorft, men också vad min inre människa hungrar efter. Kyrkans svar är givna, men vad är ditt eget svar på frågan om vad du hungrar efter? Och vad upplever du ger dig själslig mättnad? Berätta för Jesus!

Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. De svåraste orden. Vilken känsla finns inbäddade i dessa ord? Hur smakar de? Först kommer kanske bilderna av de oförrätter du bär på. Kanske finns det i ditt liv människor som det inte går att förlåta? Var går skiljelinjen mellan att inte kunna och att inte vilja? Vi tror oss känna många av de psykologiska svårigheter kring förnekandet av att

få hata den som gjort ont. Vi bår inte bra om vi låtsas förlåta.. Men tänk om det finns en väg vidare, trots allt? Allvaret i Jesu ord kan vi inte komma runt. Helt klart finns det ett samband mellan vår förlåtelse av anda och Guds förlåtelse av oss. Kan du se att du själv behöver förlåtelse eller är det behovet fortfarande dolt för dig? Tid verkar vara ett centralt ord när det gäller dessa ting. Kanske behövs många år innan jag är beredd att söka nå förlåtelse eller att förlåta. År som kan kännas förlorade om man tyngs av hat. Ett annat nyckelord tycks vara: vill du? Kanske kan första steget på vägen vidare vara att få dela med en annan kristen som orkar lyssna. Att våga berätta är också en form av överlåtelse. Att lita på. Relationerna vi har till människor tycks gå hand i hand med relationen med Gud.

Och utsätt oss inte för prövning, utan rädda oss från det onda. Frihet betyder ansvar. När jag läser den här strofen tänker jag på träning. Hela tiden strömmar val, möjligheter mot mig. Tidens ström med allt den bär. Mitt i står jag och väljer. Också när jag är passiv har jag valt. Jag ber att Gud ska bevara mitt samvetes känslighet, att jag ska stå ut med att se på mina val och inte skylta över. Min blick vänder åter till honom som lärt ut bönen, Jesus. Han som frestades i öknen, han som följde sin livsväg utan att vika av. Ensam. Vi frestas hela tiden att jämföra oss med andra och så falla för frestelsen. Andra kan ju, varför inte jag? Inga andra säljer ju allt de äger och ger till de fattiga, varför ska jag? En dag kanske insikten kommer att jag måste ansvara för mina val utan att se på andra. Som om bara jag och Gud fanns.

Här stannar vi. Det får vara lagom för denna gång. ”Fader vår” ber om att få bli din bön. När du och jag lyssnar till vårt hjärtas inre röst kan Jesu gamla ord resa genom tiden och möta våra faktiska liv. Jag tror att det inträffar när jag är naken inför Gud och skapar ett utrymme av tid runt orden. När det sker förvandlas bönen från att vara en ramsa till att ge mig mättnad.

Ty riket är ditt. Och makten och härligheten, i evighet, Amen.